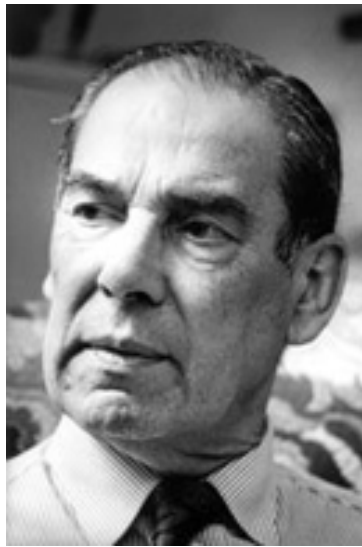

Laudatio

**David De Wied professzor (1925-2004),
a PTE díszdoktora az Egészségtudományi Kar és
az Általános Orvostudományi Kar közös
előterjesztésében**

David De Wied Deventerben (Hollandia) született 1925-ben. A Groningeni Egyetemen kapott orvosi diplomát 1955-ben. Már hallgató korában az egyetem Gyógyszertani Intézetében dolgozott, úgy hogy az orvosi diplomáját megelőzően 3 évvel, 1952-ben PhD fokozatot szerzett. Kutatási témája a C-vitamin, a mellékvese működés és a hideghez történő alkalmazkodás elemzése volt. 1957-ben és 1958-ban Arhtur Mirsky professzorral dolgozott az Amerikai Egyesült Államokban Pittsburghban, majd 1961-ben a McGill Egyetemen Montrealban. Emellett vendégprofesszor volt a portlandi, a római és a wisconsini egyetemeken is. Amerikai tanulmányútjai során David De Wied az agyalapi mirigy és a mellékvese hormonok hatásait kezdte vizsgálni a kísérleti patkányok viselkedésére. Ezekből a termékenynek bizonyult ötletekből alakult ki az a koncepciója, hogy a hipofízis hormonok a perifériás endokrin szervekre gyakorolt életfontos hatásaiktól teljesen függetlenül módosítják az agy működését.

David De Wied-et 1958-ban docenssé, 1961-ben egyetemi tanárrá nevezték ki a Groningeni Egyetem Általános Orvostudományi Karának Kísérletes Endokrin Intézetébe. 1963-ban De Wied professzort kinevezték az Utrechti Egyetemi Gyógyszertani Intézet igazgatójává. 1968-ban, amikor az általa vezetett intézet 60. születésnapját ünnepelték, a Farmakológiai Intézetet elnevezték Rudolf Magnus Gyógyszertani Intézetnek, hogy ezzel is tiszteljenek a híres holland farmakológus, Rudolf Magnus előtt. De Wied professzor vezetésével a Rudolf Magnus Intézet világhírű kutatóhellyé, Európa egyik legtermékenyebb egyetemi intézetévé, a neuroendokrin kutatások fellegrárává vált.

A „neuropeptid” kifejezést De Wied professzor honosította meg a nemzetközi szakirodalomban 1969-ben, amikor felfedezte, hogy az agyalapi mirigyből származó peptidok sokoldalúan befolyásolják az agy működését és a viselkedést. Úttörő jellegű munkáiban rámutatott, hogy az idegrendszer maga is a neuropeptidek termelési helye és ezen peptidok számos különböző biológiai funkciót, jelentést hordozhatnak. Az Organon Gyógyszergyár hosszú éveken keresztül tartó támogatásával szintetikus peptidszármazékok sokaságát állították elő és leírták, hogy milyen szerkezeti módosítások szükségesek ahhoz, hogy ezek a peptidfragmensek maximálisan hatékonyá válhassanak az agyban. Munkáiban kitért az ACTH, az endorfinok, a vasopressin és az oxitocin szerkezet-hatás összefüggéseinek elemzésére. Ezekre a megfigyelésekre alapozva De Wied professzor kialakította a „neuropeptid koncepció” néven híressé vált összefüggésrendszert, amelyben meghatározta az új típusú szignál molekulák biológiai és kémiai jellegzetességeit és ezek összefüggéseit a klasszikus ingerületátvivő anyagok anyagcsere zavaraiiban. A „neuropeptid koncepció” két évtizeden keresztül számos kutatót inspirált az agyműködés vizsgálatára és az agy és a

hormon működés együtthatásának elemzésére. A 80-as években De Wied professzor kiterjesztette kutatásait az emberi agy megismerésére is. Az Organon Gyógyszergyár támogatásával elsősorban a demenciában szenvedő betegek agyi biokémiai folyamatait elemezte. Ezek a kutatások azonban David De Wied számára nem hozták meg az általa olyannyira vágyott áttörést az emberi agy megismerésével kapcsolatban. David De Wied - a holland törvényeknek megfelelően - 1990-ben, 65 éves korában nyugdíjba vonult, amit élete büntetésének tekintett.

De Wied professzor számtalan hazai és nemzetközi szervezetben töltött be meghatározó pozíciókat. Többek között a Holland Alaputatást Támogató Szervezet és az Európai Agykutató Tréning Program elnöke volt. Legnagyobb tekintéllyel és elismeréssel járó feladatoként 1984 és 1990 között a Holland Királyi Tudományos Akadémia elnöke volt. Ő alapította Európa egyik legnagyobb tekintéllyel rendelkező gyógyszerkutatói folyóiratát (European Journal of Pharmacology), melynek haláláig főszerkesztője volt. 1978 és 1981 között a Nemzetközi Pszichoneuroendokrin Társaság elnöke volt. Számos külföldi egyetem és akadémia díszdoktora volt, ezek között a Szegedi Tudományegyetem, a New Yorki Állami Egyetem, a Cataniai Egyetem, a Római Egyetem, a Iassi Egyetem adományozott számára díszdoktori címet. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjának választotta. A királynő számos alkalommal kitüntette, 1996-ban elnyerte a Heineken Orvosi Díjat, amely Hollandia legnagyobb orvosi kitüntetése.

A díjak és kitüntetések De Wied professzor hivatalos életrajzának elengedhetetlen kellékei, azonban nem mutatják be sem az embert, aki rajongott az operáért, és nyugdíjban hegedülni tanult, sem azt a kutatót, akinek közvetlen irányításával száznál több PhD értekezés született az általa vezetett intézetben. A Rudolf Magnus Intézet pezsgő, nemzetközi műhely volt. Amerikai, kínai, japán, orosz, olasz, német, spanyol, román, francia, mexikói, argentin, lengyel, cseh és nem utolsósorban magyar kutatók dolgoztak irányításával. A magyar kutatókat kitüntetett lelkesedéssel fogadta, ezzel is elismerve a magyar idegéletani és endokrin kutatók úttörő szerepét. Kifejezetten nagyra becsülte Szentágothai János, Lissák Kálmán, Halász Béla, Palkovits Miklós, Endrőczy Elemér és Telegdy Gyula munkásságát. Magyarországról jelentős időt töltött intézetében Palkovits Miklós egyetemi tanár, akadémikus, László Ferenc egyetemi tanár, Nyakas Csaba egyetemi tanár, Fekete Mátyás főorvos és Kovács L. Gábor egyetemi tanár és még sokan mások. Évtizedekig volt munkatársa Utrechtben Bohus Béla egyetemi tanár, későbbi groningeni professzor és dékán, aki a pécsi Élettani Intézetből indult.

Ezen cikk szerzője 1977-78-ban dolgozott hosszabb ideig a Rudolf Magnus Intézetben, de ezt követően mintegy további 20 alkalommal járt rövidebb-hosszabb tanulmányúton egészen 2004-ig, De Wied professzor haláláig. A vele való szakmai kapcsolat eredményeképpen 31 közös tudományos dolgozat, ebből 7 könyvfejezet született. A vele közösen írt közlemények impakt faktora meghaladta a 100-at. Talán hangsúlyozni sem szükséges, hogy mit jelentett egy 30 éves fiatalember részére bekerülni a világ egyik vezető tudományos műhelyébe, különösen a 70-es évek elzárt világában. Hogy ez a kapcsolat több mint 25 évig, De Wied professzor haláláig tartott azt jelzi, kölcsönös tiszteleten, szereteten és eredményességen alapult, még akkor is, ha az egyik fél a világ egyik ünnepezt tudósa, a másik a keleti blokk egyik fiatal kutatója volt. Szeretetének, személyes megbecsülésének számos jelét adta. Még közel 80 évesen is élmény volt vele dolgozni, az irodalmat napra készen ismerte, vitakészsége felülmúlhatatlan volt.

Személyesen, a díszdoktori cím egyik előterjesztőjeként is, de az Egészségtudományi Kar oktatói és hallgatói számára és a Pécsi Tudományegyetem egészére nézve is megtisztelő, hogy a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa 2001-ben az Egészségtudományi Kar és az Általános Orvostudományi Kar közös előterjesztésére Honoris Causa címet adományozott David De Wied professzornak. Ez volt sikereiben gazdag életének egyik utolsó kitüntetése.

Kovács L. Gábor

David De Wied professzor a PTE Ünnepi Szenátusi ülésén, a díszdoktori oklevéllel a kezében
(2001. március 13.)